

АНТИРЕЛІГІЙНА ПОЛІТИКА РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ СТОСОВНО ВИХОВАННЯ В ШКОЛАХ ПОДІЛЛЯ
У 20 – ПОЧАТКУ 30 -Х РР. ХХ СТ. СУЧАСНИЙ ВИМІР

Мартинюк І. О. – студентка 1 курсу.

Науковий керівник – викладач Колесник О. В.

Вінницький коледж економіки та підприємництва ТНЕУ

В статті розглядається державна політика радянської влади в 1920 – 30-х роках минулого століття щодо розвитку та поширення антирелігійного виховання серед школярів освітніх закладів Поділля, антирелігійна боротьба на Поділлі та відновлення шкільних та вищих навчальних закладів у кінці 20-х - 30 роках ХХ ст.

Ключові слова: школа, релігія, церква, антирелігійна політика, радянська влада, Україна.

В статье рассматривается государственная политика советской власти в 1920-30-х годах прошлого века относительно развития и распространения антирелигиозного воспитания среди школьников образовательных заведений Подолья, антирелигиозная борьба на Подолье и возобновление школьных и высших учебных заведений в конце 20-х - 30 годах ХХ ст.

Ключевые слова: школа, религия, церковь, антирелигиозная политика, советская власть, Украина.

In the article the public policy of soviet power is examined in 1920-30 t h of past century in relation to development and distribution of anti-religious education among the schoolchildren of educational establishments of Поділля, anti-religious fight on Поділля and proceeding in school and higher educational establishments at the end of 20th - 30 of XX of century

Keywords: school, religion, church, anti-religious politics, soviet power, Ukraine.

Освіта як головне знаряддя комуністичного виховання молоді перебувала під особливою опікою більшовицької влади, а вчитель – основна дієва особа, що виховує під жорстким контролем та політичним впливом. На вчителя був покладений обов'язок проводити нещадну боротьбу з «релігійними» пережитками у навчально-виховному процесі та в роботі основну увагу зобов'язаний був приділяти вихованню учнів радянського патріотизму, почуття дружби народів, всіма можливими методами боротися з релігійним уявленням, поглядами, з негативного боку показувати церковнослужителів, як таких, що наживаються на вірі людей, а віруючих – обмеженими людьми, які непроникною стіною відгородилися від барвистої, радісної дійсності [1, с.1].

Натомість у навчальних закладах на основі «добровільної примусовості»

організовувалися шкільні осередки СВБ. Через короткотермінові антирелігійні курси і довготривалі семінари пропагандистів-безвірників пройшла більша частина вчительства. Окрім цього, на всіх перепідготовчих курсах для вчителів соцівху вводилася програма з антирелігійної пропаганди обсягом 30 годин. Методичні семінари, окружні учительські конференції й наради розглядали ряд питань, присвячених антирелігійній роботі.

Періодичні педагогічні та інші видання заповнили здебільшого примітивні за змістом

безвірницькі матеріали, програми, статті, рекомендації. Газети й журнали систематично висвітлювали роботу шкільних осередків СВБ і ЮВБ, безвірницьку діяльність учнів і вчителів. Під керівництвом партійних органів і СВБ антирелігійний рух у країні набрав великого розмаху. При цьому слід зазначити, що значна доля в ньому належала саме дитячим організаціям: піонерзагонам, гурткам юних безвірників.

Особлива увага приділялася піонерським організаціям, які повинні були стати центрами безвірницької роботи серед дітей. Комсомол створив дещо подібне «10 заповідей» піонера. Серед них – заклик до боротьби з релігією. Прочитуємо невеликий витяг одного з наказу дитячим комуністичним організаціям юних піонерів: «Піонер! До боротьби з релігією в сім'ї, в школі, в піонерзагоні, серед робітників і селян – будь готовий! Організуй дитячі групи безвірників, а коли підростеш — вступай у Спілку безвірників... До боротьби з релігією, з попами та попівщиною – будь готовий!» Школярі разом із вчителями брали участь у різноманітних кампаніях, як-от: антигірздяні, антипасхальні карнавали, безвірницькі свята, влаштовували куточки безвірника, диспути, лекції й доповіді з відповідної тематики, вечори, вистави антирелігійного змісту. Причому не тільки в школах, а і в колгоспах, на підшефних підприємствах. Юні безвірники були активними розповсюджувачами антирелігійної літератури і преси. Шкільні осередки СВБ і ЮВБ зібрали близько 40% загальної суми коштів на літаки «Безбожник», «Безвірник України», танк і підводний човен «Воинствующий безбожник».

Однак примусовість і насильницьке насадження атеїзації в навчальних закладах призвели до формально-бюрократичного ставлення багатьох шкіл до цієї ланки роботи, коли її визнавали на словах, реєстрували на папері і цілком ігнорували на ділі. За повідомленням журналу «Безвірник», систематичну поглиблену антирелігійну пропаганду підмінюють канцелярсько- бюрократичними відписками у звітах, на зразок того, що в школі «всі діти безвірники», що «з антирелігійним вихованням у школі все гаразд». Школа була необхідним важелем великої державної машини, котра потребувала «гвинтиків» і «гаєчок» – бездумних сумлінних виконавців. Політизована й ідеологізована школа виконувала соціальне замовлення тоталітарної держави: виховання юної комуністичної зміни, здатної боротися за перемогу комунізму в країні і в усьому світі. Тож не на словах, а на ділі партія спромоглася ствердити істинність давнього афоризму: «В чийх руках виховання народу, в руках того й влада» [2, с.42-67].

Протягом декількох років на шпальтах газет і журналів, учительських з'їздах точилася боротьба між прихильниками антирелігійного й безрелігійного виховання.

Потрібно зазначити, що більшість учителів позитивно поставилися до розмежування навчального процесу й релігії та ратувала за так зване безрелігійне (арелігійне) виховання, розуміючи, що: 1) насадження антирелігійної пропаганди в школі призведе до конфлікту з віруючими батьками, яких у країні ще була велика кількість; 2) антирелігійне виховання лише нашкодить, наштотує дітей на релігію; 3) учительство ні на теоретичному, ні на методичному рівні не підготовлене до такої роботи; 4) для виховання свідомих атеїстів досить матеріалістично витриманих шкільних програм. Наркомат освіти також до певного часу притримувався такої позиції, і тому до 1928 р. навчально-методична література та програмовий матеріал були позбавлені питань антирелігійної пропаганди [6, с.44-45]

Учитель мусив здійснювати антирелігійну роботу не тільки на уроках, а й у позаурочний час, зокрема у гуртках, та працювати з віруючими батьками, виголошуючи доповіді, проводячи бесіди й диспути, організовуючи вечори й екскурсії антирелігійного характеру. Це мотивувалося тим, що деякі питання антирелігійної пропаганди шкільними програмами не охоплювалися, а тому їх необхідно було поглиблювати й опрацьовувати додатково. Тому основною

формою проведення антирелігійної роботи були гуртки юних безвірників,

шкільні осередки СВБ, які не без примусу насаджувалися в школах. За повідомленням газети "Войовничий безвірник", із 1930 по 1932 рр. кількість

ЮВБ (Юні войовничі безвірники) зросла з 200 тисяч до 700 тисяч осіб [7, с.2]

У спеціальному декреті, прийнятому ВУЦВК у листопаді 1922 р., а також у §29 Кодексу законів про народну освіту в Україні було записано: "Викладання віровчення в навчально-виховних закладах учням, а також у церквах, молитовних будинках і приватних

будинках - особам, що не досягли 18- річного віку, забороняється" [5, с.95].

Щодо закону «про школу» - то його очікувала значна частина суспільства, адже він мав регулювати освітні справи в країні, принаймі в найближчому 1920-21рр. навчальному році.

В іншому повідомленні рубрики «Хроніка» населення дізналось про відкриття посади завідуючого середньою освітою при відділі народної освіти Подільської народної управи [3, с.3]

Метою введення цієї посади в штат відділу народної освіти було покращення догляду за станом середньої освіти в Подільській губернії. А для поліпшення навчального процесу в школах даного типу потрібно було вивести всю сітку середніх шкіл в окремо чітко налагодженню і дієву структуру.[4, с.3]

Отже, атеїзація глибоко і міцно вкоренилася в школі, стала однією з основних ланок ідеологічної роботи. Партійне керівництво постійно тримало в полі зору питання роботи школи, коректуючи й впливаючи на зміст і форми навчально-виховного процесу, подавляючи самостійність і незалежність учителя, його педагогічну ініціативу й творчість. Командно-адміністративна система не допускала й стійко боролася «проти всіляких спроб протягнути в дитяче середовище чужу пролетаріатові ідеологію»

Сьогодні ми всі з глибокою тривогою говоримо про кризу та хворобливі явища серед молоді – злочинність, цинізм, апатію, пошуки гострих відчуттів, які серед наших дітей ростуть у геометричній прогресії. Точний діагноз хворобі нашої освіти, зробив видатний педагог К.Ушинський, який ще півтора століття тому застерігав: «Атеїстичне виховання дітей – це потвора без голови». Наш народ, наша освіта спробували сім десятиліть проіснувати без Бога. Оті плоди атеїстичного виховання дітей ми й пожинаємо тепер.

Література

1. Колесник О.В. // Політика радянської влади стосовно антирелігійного виховання в школах Поділля у 20 – на початку 30 рр. XX ст. – С.13 – 22.
2. Славуа Г. Запровадження антирелігійного виховання в навчальних закладах України у 20-30-ті рр. / Г. Славуа // Релігійна освіта в Україні (перша пол. XX ст.): збірка наукових праць / В. О. Пашенко (відп. наук. ред.). - Полтава, 1997. - С. 42-67.
3. Хроніка // Голос Подольской церкви. - №20.
4. Хроніка // Голос Подольской церкви. - №15 – 41 - 47.
5. Седюлин А. Законодавство о религиозных культурах / А. Седюлина. - М. : Юридическая литература, 1974. - 95 с.
6. Славуа Г. Запровадження антирелігійного виховання в навчальних закладах України у 20-30-ті рр. / Г. Славуа // Релігійна освіта в Україні (перша пол. XX ст.): збірка наукових праць / В. О. Пашенко (відп. наук. ред.). - Полтава, 1997. – С.44-45
7. Газета «Войовничий безвірник», - 1932 - 6 березня. С. 1 – 6.

УДК 657:331.2

ОБЛІК ОПЛАТИ ПРАЦІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Зозуля Л.; Западнюк Ю. – ст. 3 курсу

Науковий керівник. – викладач Циганчук В.А.

Вінницький коледж економіки та підприємництва THEU

Перехід України до ринкової економіки зумовив посилення матеріальної зацікавленості людей, тому основним джерелом доходів найманих працівників була, є, і надалі залишатиметься заробітна плата. Нині саме їй належить переважаюче значення в мотиваційному механізмі. Відповідно до статті 1 Закону України “Про оплату праці” заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі ,яку за

трудоим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу [1].

Ефективність оплати праці має також значний вплив на кінцевий результат діяльності працівників, що забезпечує стабільний ріст продуктивності. Проблеми оплати й стимулювання праці мають досить велике значення, тому пошук шляхів удосконалення оплати праці залишається актуальним й досі.